

SKA JAG SKRIVA TESTAMENTE?

Råd till dig som vill göra något gott via testamente

Diabetes är ständigt närvarande

Ungefär en halv miljon finländare har diabetes. Det är en obotlig sjukdom som är mycket belastande för den som drabbas. Vem som helst kan få typ 1-diabetes som är en livshotande sjukdom. Sannolikheten att barn drabbas är större i Finland än någon annanstans i världen. I nästan varje familj i Finland finns det en mamma, en pappa, en far- eller morförälder eller någon annan nära släkting med typ 2-diabetes, som vid det här laget är en folksjukdom.

Alla typer av diabetes ökar risken för allvarliga följsjukdomar. Personer med diabetes kan därför inte glömma sin sjukdom ens för en dag. Den kräver ständigt minutiös egenvård, och det påverkar livskvaliteten dels för diabetikerna själva, dels för deras närstående.

Än så länge går det inte att förebygga typ 1-diabetes, men forskningen går framåt med stormsteg och behandlingen förbättras hela tiden. Det finns metoder för att förebygga typ 2-diabetes, men de måste kunna stärkas ytterligare och behandlingen vidareutvecklas.

Alla som berörs av diabetes, allt från forskare till kamratstödjare, söker lösningar på diabetesfrågan. Du kan stödja detta värdefulla arbete. Genom att ge en testamentsgåva till Stiftelsen för Diabetesforskning eller Diabetesförbundet i Finland fortsätter du att göra skillnad också efter din bortgång – både när det gäller hur bra livet med diabetes kan vara och hur snabbt förståelsen, preventionen och behandlingen av diabetes och dess orsaker går framåt.

Frågan om testamente berör oss alla

Den här broschyren om att upprätta testamente har sammanställts av Stiftelsen för Diabetesforskning sr och Diabetesförbundet i Finland rf. Tanken är att få dig att fundera över om du kan göra något gott via ditt testamente, inte bara för dina närstående utan också för andra som står dig nära. Även den som har familj kan ge en gåva till välgörenhet genom att testamentera en del av sitt arv till ett värdefullt ändamål.

Här får du mer information om hur du kan stötta diabetesarbetet via en testamentsgåva. Du får veta i vilka situationer det är bra att upprätta testamente, vilka bestämmelser som gäller för testamenten och hur du själv kan påverka vad som händer med din egendom efter din död.

Observera att de råd som ges här har kontrollerats av en advokat, men trots det är allmängiltiga. Det är alltid bra att rådgöra med någon som är insatt i arvs- och testamentsrätt om man har frågor kring arv och testamente.

Vad gör Stiftelsen för Diabetesforskning?

Stiftelsen för Diabetesforskning är den enda helt finländska stiftelse som uteslutande stöder diabetesforskning. Vi delade ut våra första bidrag till diabetesforskare redan 1978. Stiftelsen har inrättats av Diabetesförbundet och en rad diabetesföreningar. I överensstämmelse med våra stadgar stöder vi vetenskaplig forskning kring diabetes och sprider information om forskningsresultaten.

diabetestutkimus.fi

Vad gör Diabetesförbundet?

Diabetesförbundet värnar ett gott liv och en god vardag med diabetes. Medlemmar i våra föreningar är personer med diabetes, deras närstående och yrkesverksamma inom diabetesvården. Vi erbjuder betydelsefullt kamratstöd, tillförlitlig information om diabetes och trygg gemenskap för personer med diabetes i alla livssituationer.

diabetes.fi

Hur kan din testamentsgåva vara till hjälp?

Stiftelsen för Diabetesforskning låter din gåva oförkortat gå vidare till diabetesforskning. Forskarnas arbete stärker behandlingen och preventionen av alla diabetestyper. – Det stora målet för framtiden är att diabetes ska gå att bota. Stiftelsen stöttar diabetesforskare genom att ge dem stipendier utifrån ansökningar. Vi delar ut stipendier till ett årligt belopp på omkring en halv miljon euro.

Diabetesförbundet använder i första hand din gåva till att förbättra livet för människor som har drabbats av diabetes. Tack vare testamentsgåvor kan förbundet bland annat ordna kurser för personer med diabetes och deras närstående, bedriva påverkansarbete, producera material för diabetesvård och ge kamratstöd via flera kanaler.

Både Stiftelsen för Diabetesforskning och Diabetesförbundet bedriver allmännyttig verksamhet och behöver därför inte betala skatt på testamentsgåvor.

För både stiftelsen och förbundet är det en hederssak att behandla donatorer med respekt. Vi rådgör om testamentet med dödsboet och eventuella efterlevande, alltid med respekt för testatorns vilja. Testator kallas också testamentsgivare.

Varför är det bra att skriva testamente?

Med ett testamente bestämmer du själv vad som ska hända med din egendom efter din död. Din egendom fördelas enligt den arvsordning som fastställs i lagen, om du inte har upprättat något testamente.

Bestämmelser om arvsrätt finns i ärvdabalken (40/1965). Egendomen går till staten, om det inte finns arvsberättigade arvingar eller testamente.

I första hand är det bröstarvingar, det vill säga barn och deras avkomlingar, som ärver. Om du inte har bröstarvingar och är gift ärver din make eller maka dig. Om du inte har bröstarvingar eller make eller maka står dina föräldrar (eller deras avkomlingar) närmast i arvsordningen. När inte heller de finns, går arvet till dina mor- och farföräldrar eller deras barn. Övriga släktingar (exempelvis kusiner) kan enligt ärvdabalken inte ärva dig utan testamente. Arvet går till staten när det inte finns arvingar.

Skriv testamente när

- du själv vill bestämma arvsordningen för din egendom och avvika från den lagstadgade arvsordningen
- du vill säkerställa försörjningen för din make, maka eller sambo
- du inte har lagliga arvingar och inte vill att arvet går till staten
- du vill att din egendom ska vara kvar i släkten, till exempel bestämma vilken arvsrätt dina barns makar har
- du vill komma ihåg en eller flera personer som inte är dina lagliga arvingar
- du vill planera för arvsskatten
- du vill donera hela eller en del av ditt arv till ett allmännyttigt ändamål.

Oavsett vad du förordnar i ditt testamente har dina barn (också adoptivbarn och deras avkomlingar) alltid rätt att få en så kallad laglott. Den är hälften av värdet av arvslotten, alltså det arv som en sådan arvinge har rätt till enligt den lagstadgade arvsordningen.

Se till att din yttersta vilja förverkligas

När du funderar på att upprätta testamente är det bäst att rådgöra med en jurist eller en advokat som är specialiserad på arvsrätt.

Det ligger i allas intresse att ett testamente är upprättat enligt lagbestämmelserna. En specialist på arvsrätt hjälper dig att upprätta ditt testamente på ett sådant sätt att din vilja kan tolkas rätt och omsättas i praktiken när testamentet verkställs. Det är dock inget tvång att anlita expertis för att skriva ett testamente.

Varje testators situation är unik. Också du kan i ditt testamente på flera olika sätt förordna hur din egendom ska fördelas. Du kan exempelvis skriva in särskilda villkor för en eller flera arvtagare.

Exempel på vanliga typer av testamenten:

Inbördes testamente

I ett inbördes testamente testamenterar äkta makar eller sambor sin egendom till varandra. Till exempel också barnlösa syskon kan upprätta inbördes testamente.

Universaltestamente

När testatorn vill testamentera hela eller delar av sin egendom till en bestämd person, flera personer eller en organisation talar man om universaltestamente. Testamentstagaren blir då delägare i dödsboet.

Testamente med besittningsrätt

Ett testamente kan ge besittningsrätt till en viss del av egendomen, vanligen en bostad eller en sommarstuga. I det fallet ärver någon annan egendomen, men besittningsrätten ger förmånstagaren rätt att använda egendomen och få eventuella inkomster från den.

Legat

När en viss tillgång i ett testamente förordnas en eller flera personer eller organisationer talar man om legat. Men testamentstagaren blir inte delägare i dödsboet. Arvet kan exempelvis vara pengar, en bostad, en fastighet eller ett särskilt föremål. Vanligen tas ett legat ur ett odelat dödsbo.

Tänk på bestämmelserna i ärvdabalken

Ärvdabalken (40/1965) lägger fast arvsordningen och innehåller bestämmelser om de frågor som du måste tänka på när du upprättar testamente. Tanken är att säkerställa att din yttersta vilja är äkta och kan förverkligas.

Testamentet måste upprättas skriftligt och det måste bevitnas av två vittnen som är närvarande samtidigt. Vittnena måste veta att det är ett testamente, men det är upp till testatorn att avgöra om han eller hon vill informera vittnena om innehållet. Vittnena ska bevitna testamentet med egenhändiga underskrifter efter det att testatorn har undertecknat testamentet eller bekräftat att hans eller hennes underskrift är äkta. De ska underteckna med sitt namn och ange sitt yrke och sin bostadsort samt tid och plats för vittnesmålet. Enligt ärvdabalken ska vittnena också göra en anteckning i testamentet om varje annan fråga som de anser påverka testamentets giltighet.

Vittnena får inte vara nära släktingar till testatorn, personer under 15 år, personer som inte kan vittna på grund av sitt hälsotillstånd eller förmånstagare som anges i testamentet.

Kontrollera namnen på testamentstagare och förutse framtiden

Ange entydigt vem som är testamentstagare. Om du ger en gåva till välgörenhet är det viktigt att du anger mottagarens eller mottagarnas officiella namn, exempelvis Diabetestutkimussäätiö Stiftelsen för Diabetesforskning sr eller Diabetesförbundet i Finland rf.

Det kan gå många år, kanske decennier, från det att ett testamente upprättas till att det verkställs. Därför är det värt att fundera över hur genomförbara dina förordnanden kommer att vara längre fram i tiden. Tänk också på att mycket detaljerade förordnanden kan göra det omöjligt att använda din testamentsgåva i överensstämmelse med din vilja. I vissa fall kan det rentav hända att testamentstagaren tvingas tacka nej till testamentet.

När du har skrivit testamente

Tala om för dina närstående att du har skrivit testamente. Men du behöver inte avslöja innehållet. Förvara testamentet på ett säkert ställe och se till att det är lätt att hitta efter din bortgång.

Om du ändrar dig kan du återkalla testamentet när som helst. Enklaste sättet att ogiltigförklara ett testamente är att göra sig av med det på ett omsorgsfullt sätt. Det senaste testamentet upphäver alltid det föregående, om inte det nya testamentet i vissa avseenden förordnar något annat.

Många bra sätt att stödja – fråga oss

Kontakta oss. Vi berättar gärna mer om vårt arbete.

DIABETESTUTKIMUSSÄÄTIÖ
STIFTELSEN FÖR DIABETESFORSKNING

Diabetestutkimussäätiö Stiftelsen för Diabetesforskning sr

tfn 03-2860 111, diabetestutkimus@diabetes.fi
www.diabetestutkimus.fi

Diabetesförbundet i Finland rf

tfn 03-2860 111, diabetesliitto@diabetes.fi
www.diabetes.fi

Stiftelsen för Diabetesforskning och Diabetesförbundet har giltiga tillstånd för penninginsamling. Tillstånden finns på deras respektive webbplatser.